

Діана Куцюк

Здобувачка вищої освіти 2 року навчання за другим (магістерським) рівнем історико-філологічного факультету ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», м. Рівне

Науковий керівник к.п.н., доц. І.Ф.Будз

**МОВНІ ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ ГЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В
АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ (НА МАТЕРІАЛІ
РОМАНУ ЕЛІЗАБЕТ ГІЛБЕРТ «МІСТО ДІВЧАТ»)**

Процеси глобалізації у сучасному світі вплинули на відступ від традиційного розуміння гендеру та гендерної ідентифікації особистості, що спонукає науковців до пошуку нових способів вираження гендерної ідентичності у різних сферах діяльності.

Різниця між термінами «гендер» та «стать» є досить значною, через те, що до статі відносять тільки біологічні та фізіологічні відмінності між особами, у той час як дефініція «гендер» охоплює загальноприйняті суспільством ролі, поведінку, ідентичності для жінок й чоловіків [4, с. 168]. У процесі формування гендеру як конструкту значну роль відіграє гендерна ідентичність, тобто усвідомлення індивідом власної істинності [3, с. 139]. Вроджена стать не впливає на те, яким чином особистість ідентифікує себе, проте у даному випадку має значення гендер людини, який визначається способом її виховання та ставлення інших членів суспільства [1, с. 124].

Дослідження лінгвістичних засобів актуалізації гендерної ідентичності на матеріалі роману Елізабет Гілберт «Місто дівчат» надає змогу виявити та проаналізувати роль гендерних маркерів англійської мови в окресленні

різноманітних гендерних проблем, стереотипів та ідентифікації героїв твору. Варто зазначити, що «Місто дівчат» - це жіночий роман, який зосереджує увагу читачів на гендерній ідентичності жінок та відображає їх боротьбу із гендерними упередженнями, які існували у 1940-х роках в американському суспільстві. Для відтворення існуючих гендерних норм, ролей та надання гендерного забарвлення образам персонажів роману «Місто дівчат» нами було простежено використання лексико-семантичних та лінгвостилістичних засобів реалізації гендерної ідентичності.

До складу гендерно-маркованих лексико-семантичних одиниць увійшли такі частини мови, як займенник, іменник та прикметник.

Усі виявлені у романі займенники є гендерно-маркованими у межах жіночої (*she/her*) та чоловічої (*he/his*) статі. Іменники (12 одиниць), що відображають гендерну ідентичність у художньому творі - це переважно назви сфери діяльності та професій, які у середині ХХ століття поділяли на суто жіночі (*actress, showgirl, seamstress, governess, milliner, waitress, heroine, chorus girls, socialite type*) та чоловічі (*policeman, fireman, longshoreman*). Тим часом проведений детальний аналіз ідентифікованих прикметників (9 одиниць), що у романі реалізують жіночу (*beautiful, pretty, effeminate, feminine, delicate*) або чоловічу (*handsome, athletic, dashing, strong*) гендерну ідентичність з'ясував, що ця частина мови допомагає відтворити гендерні стереотипи та норми щодо певних рис характеру та зовнішності людини [2, с. 144-145]. Наприклад, у реченні - «If you are a *pretty* young woman looking for trouble in a big city, it's not difficult to find» [5, с. 84] прикметник «*pretty*» (*вродлива*) вказує на зовнішню привабливість жінки, її ніжність та витонченість. У той час у реченні - «We were tall women, but Arthur was a large and *athletic* man - and he easily got the two of us in quite a strong clasp» [5, с. 212] прикметник «*athletic*» (*спортивний*) окреслює певну фізичну форму, силу та здатність чоловіка до активного способу життя.

У контексті гендерної лінгвістики метафора, як стилістичний засіб слугує для окреслення суспільних уявлень про фемінність та маскуліність.

Метафоричні одиниці, що позначають жіночу гендерну ідентичність дещо відрізняються від тих, що відображають чоловічу через асоціації з різними явищами чи предметами, тому характер перенесених ознак може дещо відрізнятись [7].

У романі «Місто дівчат» було виявлено 9 метафоричних одиниць, що відтворюють жіночу та чоловічу гендерну ідентичність, переважна більшість з яких окреслює саме образ жінки. Наприклад, у реченні - «*Woman's youth is an irreplaceable treasure, and the only respectable thing to do with irreplaceable treasure is to waste it. So do the right thing with your youth, Vivian - squander it*» [5, с. 135] наявна метафора «*irreplaceable treasure*» (незамінний скарб), яка окреслює неповторність та красу періоду молодості. Саме привабливість часто визначають, як необхідну складову життя кожної дівчини та жінки [6]. Тим часом у реченні - «*A good-looking young man with a wide tie and a rather wolfish expression, who'd been waiting for me in the corridor*» [5, с. 121-122] метафорична одиниця «*wolfish expression*» (вовчий вираз) підкреслює схожість з вовком, образ якого часто асоціюють з такими рисами характеру, як нахабність, сила та злість [6]. Відповідно це надає певного гендерного відтінку чоловічому образу.

Отже, для окреслення гендерної ідентичності літературних персонажів роману Елізабет Гілберт «Місто дівчат», використано лексико-семантичні та лінгвостилістичні засоби. До складу лексико-семантичних одиниць увійшли такі частини мови, як займенник, іменники, що позначають жіночі та чоловічі сфери діяльності та прикметники, які надають гендерний відтінок зовнішності й рисам характеру героїв. Метафора як лінгвостилістичний засіб надає гендерного відтінку образам персонажів твору. Метафоричні одиниці, що реалізують жіночу гендерну ідентичність різняться від тих, які окреслюють чоловічу. Переважна більшість виявленої гендерно-маркованої лексики відтворює саме жіночий образ, що вкотре підтверджує те, що це жіночий роман.

Список використаної літератури

1. Амелічева, Л. П. Гендерна ідентичність особи як об'єкт прав людини на особисте життя та на гідні умови праці. *Scientific notes of Lviv University of Business and Law*. 2021. № 31. С. 123-130.
2. Клименко О. Гендерно нейтральні одиниці в англійській мові. *Актуальні питання іноземної філології*. 2018. № 8. С. 142-148.
3. Правдивець Н. О. Теоретична модель феномену ідентичності особистості. *Актуальні проблеми психології: Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія: зб. наук. праць*. Київ, 2010. Т. 1. Ч. 27. С. 137-145.
4. Семашко Т. Ф. Гендерна лінгвістика в системі сучасної мовознавчої науки. *Вісник Маріупольського державного гуманітарного університету. Філологія*. 2010. №3. С. 166-170.
5. Gilbert E. *City of Girls*. Bloomsbury. 2019. 470 p.
6. Kimmel M., Michael S. *The gendered society*. Oxford University Press, USA, 2000. 315 p.
7. Lakoff G. *Women, fire, and dangerous things: What categories reveal about the mind*. University of Chicago press, 2008. 631 p.

Напрямок 2. *Проблеми і перспективи сучасної лінгвістики*

Софія Маламанюк

учениця 9-В класу Обласного наукового ліцею в м. Рівне Рівненської обласної ради, м. Рівне

Науковий керівник – Вікторія Ланкіна, керівник гуртка РМАНУМ,
Оксана Боярчук, викладач Обласного наукового ліцею в м. Рівне Рівненської обласної ради

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МОВНИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ
СТВОРЕННЯ ОБРАЗУ ЖІНОЧОГО ЛІДЕРСТВА ТА ВЛАДИ В СЕРІАЛІ
«ХІД КОРОЛЕВИ»**